

Název disertační práce v českém jazyce, abstrakt v českém jazyce a 3 klíčová slova v českém jazyce

Insolvenční správce jako subjekt insolvenčního řízení

Cílem této disertační práce je uceleně analyzovat postavení insolvenčního správce jako subjektu insolvenčního řízení *de lege lata*, odhalit nejasná nebo neuspokojivá místa platné právní úpravy a na základě analýzy navrhnout možné legislativní změny *de lege ferenda*.

Pokud jde o osobu insolvenčního správce, může jím být fyzická osoba, veřejná obchodní společnost a za určitých podmínek též zahraniční společnost. Výkon této činnosti je regulován a je kladen velký důraz na kvalifikaci správce, byť dle našeho názoru mohl být zákonodárce v tomto směru důslednější. Dočasně nebo příležitostně mohou na území České republiky jako hostující insolvenční správci působit také státní příslušníci členského státu a zahraniční společnosti poskytující stejné záruky ručení společníků jako veřejná obchodní společnost, vykonávající činnost insolvenčního správce v jiném členském státě.

Právo vykonávat činnost insolvenčního správce je realizováno prostřednictvím výkonu funkce insolvenčního správce v konkrétním insolvenčním řízení. Insolvenční správce je zvláštním procesním subjektem. Účastníkem insolvenčního řízení se stává omezeně po dobu, po kterou soud rozhoduje o jeho odměně a náhradě hotových výdajů nebo v incidenčních sporech vyvolaných insolvenčním řízením. V incidenčních sporech má insolvenční správce postavení účastníka civilního soudního sporu.

Insolvenčního správce pro insolvenční řízení primárně ustanovuje insolvenční soud zásadně podle rotačního principu, sekundárně může být insolvenční správce ustanoven schůzí věřitelů. Funkce insolvenčního správce může zaniknout jeho odvoláním z funkce nebo zproštěním funkce. Důležitým důvodem pro odvolání správce soudem je mimo jiné podjatost insolvenčního správce, pokud se nejedná o dílčí podjatost ve smyslu ustanovení § 34 InsZ.

Před vydáním rozhodnutí o úpadku může insolvenční soud ustanovit správce předběžného. Nadto zákon předpokládá, že v řízení může být krom „hlavního“ insolvenčního správce postupně nebo současně aktivních několik dalších zvláštních druhů insolvenčních správců, a to zástupce insolvenčního správce, oddělený správce a zvláštní správce.

Pokud jde o teoretický základ postavení insolvenčního správce, z výkladu podávaného naší soudní praxí i doktrínou lze dospět pouze k jednoznačnému závěru, že insolvenční správce není účastníkem řízení, nýbrž zvláštním procesním subjektem a jako takový má samostatné postavení jak vůči dlužníkovi, tak vůči věřitelům a nelze jej považovat za zástupce dlužníka ani věřitelů. Jelikož v některých agendách disponuje insolvenční správce při výkonu své funkce oprávněními alespoň částečně veřejnoprávní povahy, je jeho postavení v řízení hybridní na pomezí veřejného a soukromého práva.

Základní rámec povinností insolvenčního správce, které musí insolvenční správce při výkonu funkce vždy dodržovat, vyplývá z ustanovení § 36 odst. 1 InsZ. Konkrétní práva a povinnosti, která pro insolvenčního správce vyplývají ze zákona, a jejich rozsah, se liší podle stadia insolvenčního řízení a podle způsobu řešení úpadku a způsobu oddlužení. Současné mohou být změněna či doplněna rozhodnutími insolvenčního soudu v rámci dohlédací činnosti a v reorganizaci také reorganizačním plánem. Specifická práva a povinnosti má správce v případě úpadku finančních institucí a také v evropském insolvenčním řízení.

Kromě insolvenčního správce jsou procesními subjekty insolvenčního řízení také insolvenční soud, dlužník, věřitelé, likvidátor dlužníka a státní zastupitelství. Insolvenční soud je spolu s dlužníkem a věřiteli uplatňujícími práva vůči dlužníkovi jedním ze základních subjektů insolvenčního řízení. Likvidátora dlužníka a státní zastupitelství řadí právní teorie mezi zvláštní subjekty řízení.

Insolvenční soud „stojí“ vždy nad insolvenčním správcem. V nadřízeném postavení vůči správci je i státní zastupitelství, byť v menším měřítku. Naopak ve vztahu k dlužníkovi se insolvenční správce nachází v jednoznačně dominantní pozici, jejíž síla je odvislá zejména od toho, zda a v jakém rozsahu je správce nositelem dispozičního oprávnění k majetkové podstatě. Pokud jde o přihlášené věřitele, věřitelé seskupení do věřitelských orgánů vůči správci zauímají silnější postavení, a naopak jednotliví přihlášení věřitelé se nacházejí obecně ve slabší pozici. Tato pozice je však odlišná u zajištěných věřitelů, jejichž postavení vůči správci je výrazně posíleno. Zvláštní postavení v insolvenčním řízení mají věřitelé pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek jim postavených naroveň. V osobě likvidátora se vzhledem k insolvenčnímu správci spojuje ohledně poskytování součinnosti dlužníka postavení dlužníka a ohledně jeho nároků na odměnu a hotové výdaje postavení věřitele s pohledávkou za majetkovou podstatou, eventuálně též věřitele přihlášeného.

Odpovědnost správce za škodu nebo jinou újmu má objektivní základ s možností liberace. Dle ustálené soudní praxe stát nelze volat k odpovědnosti za škodu způsobenou insolvenčním správcem, ale může být odpovědný za nesprávný úřední postup insolvenčního soudu při výkonu dohledu nad insolvenčním správcem. Insolvenční správce může být pachatelem řady majetkových a hospodářských trestných činů. Svým protiprávním jednáním může insolvenční správce také naplnit skutkovou podstatu přestupku. Osobní majetek insolvenčního správce je postižitelný v případě separovaných nákladů řízení, pořádkových opatření, peněžitého trestu uloženého v trestním řízení, pokuty za přestupek nebo povinnosti nahradit škodu nebo jinou újmu včetně náhrady nákladů soudního a správního řízení.

Insolvenčnímu správci náleží za výkon funkce odměna a náhrada hotových výdajů, přičemž se jedná o pohledávky za majetkovou podstatou se superprioritním charakterem. Způsob stanovení odměny je v různých způsobech řešení úpadku a způsobech oddlužení obecně odlišný.

Klíčová slova: insolvenční správce, insolvenční řízení, úpadek